УДК 821.161.2
З 62

Обкладинка й ілюстрації
Ольга Шингур

Жодну частину цього видання
не можна відтворювати будь-яким чином
без дозволу видавництва «Свічадо»

Зима Василь
У 96 Скринька з дивами / Василь Зима. – Львів: Свічадо, 2026. – 168 с.

ISBN 978-617-8643-95-9

Може, ви живете у Львові вже доволі давно, і святкувати тут Різдво то для вас – звична справа, а може, ви ще не закорінений львів'янин і лише припасовуєте до себе тутешні різдвяні традиції? Так чи інакше – ця різдвяна оповідь саме для вас! Оповідач із неабияким суголосним прізвищем – Зима – попровадить вас засніженими львівськими вулицями, розповідаючи захопливу і щемливу історію про любов, загублену і віднайдену, про викрадення і несподіваний порятунок, про те, як жити, сподіваючись на диво. Бо ж лише воно здатне здійснити найпотаємніше бажання, що його кожен із нас носить у своєму серці.

Якщо ви наважитеся зазирнути у глибину самих себе і напередодні Різдва вкласти руку у скриньку з дивами, то будьте готові – ця книжка перемінить вас назавжди.

УДК 821.161.2

ISBN 978-617-8643-95-9 © Видавництво «Свічадо», 2026

СНІГ

Сніг... Він сипався поміж людей, то збиваючись у широченний і височенний стовп, який здаля був схожий на янгола, то розпорошуючись по всій вулиці аж туди, до сходів, які зривалися униз, до трамвайних колій. Затуляв собою місто, і не було видно за його пеленою нічого, крім невиразно промальованих фрагментів старезних каменичь, голих дерев і поодиноких перехожих.

У притворі церкви Марії Сніжної старець Матей завжди сідав спочити. Втомлювала довга дорога

і люди, яких щороку ставало більше, більше, більше. Здавалося, незабаром місто не витримає такої маси заклопотаних фігурок, які з магазину в магазин, із дому в дім, із трамвая на тролейбус і навспак, не витримає і просто лусне, залишивши тут, між пагорбами, які з давніх-давен незмигно дивляться на Львів, саму лише пустку і церквй. Він вірив, що церкви попри все залишаться на сторожі того світу, якого вже нема.

Снігу було багато. І якщо дітлахи, що аж ген, у бік Чорноморської вулиці, ковзалися і тягнули санчата, вгрузаючи раз по раз у величезні кучугури, раділи холодному білому диву, то в нього сніг завжди викликав острах. Він змирився з тим. Острах жив у ньому, як мовчазне, але дуже болісне нагадування, що сталося тієї безкінечної львівської зими, яка упала снігами в жовтні і пішла, знехотя забравши поли своєї брудної білої шуби, аж наприкінці квітня. Згадка от-от мала б зірватися у тремтливе плесо спогадів і провести його ще раз дорогою, якою він нізащо не захотів би йти, але жінка, яка вийшла з церкви, наблизилася до нього і ледь чутно прошепотіла:

– Благословіть, отче...

На її повіках тремтіли малесенькі крижинки сліз. Миле, світле обличчя видавало ту муку, позбутися якої зазвичай і приходять люди до Церкви. Він висмикнув руку, яку жінка хотіла поцілувати, і торкнувся її щоки.

– Ти знаєш, що робити!

Потім узяв за підборіддя і поглянув в очі. Не було в них нічого, крім хвилювання, страху і гріха, який намагалася приховати й, отримавши благословення, залишити його при собі... Як діти залишають солодкий дарунок, не хотячи ділитися ним ні з ким і не показувати його дорослим.

Слова старця спантеличили жінку. Вона кусала губи і хотіла щось сказати, але не знала що:

– Помру без нього, – прошепотіла і сама налякалася сказаного, – тільки Бог знає, як сильно люблю.

Сльози покотилися по вродливому обличчю жінки:

– Ти знаєш, що робити...

Матей не відчував співчуття, бо знав, що не покається. Знав: прийде сюди і за тиждень, і за два, і за рік шукати заспокоєння тому, що заспокоїти неможливо.

Різко підвівся. Високий, кремезний старець. Сірий плащ із каптуром на спині, поверх нього – широкий кожушок, у руці полотняна торбина і великі валянки на ногах. Він був схожий на людину, яка прийшла з минулого і, здивована побаченим, ніяк не може віднайти дороги назад, у свій благословенний час.

Жінка залишилася стояти на сходах, перед церквою, а високий старець у довгополому вбранні і вишитому на грудях яскравими нитками кожушку ще деякий час подивився згори на місто, вулицями і площами якого ходив сніг. Ходив, піднімаючи то

один рукав своєї великої шуби, то інший. І коли підіймав, то з чорної діри того чарівного рукава сипалося так багато білих порошинок, що до вечора не кожна автівка проїде вулицею, а що вже казати про те, аби піднятися на засніжений пагорб.

Коли сніг падав безупинно, Матей відчував легку паніку, ніби опинився у глухому просторі, з якого немає виходу. Пальці ставали вогкими, пересихали губи, дихати ставало важче. Сніг для нього дорівнював страху, але куди ти подінешся, коли його так багато?!

Обійшов дітлахів, що вовтузилися біля санчат: ніяк не могли вирішити, хто кого повезе, бо у кожного вже померзли пальці і носи.

Згорбленою, певно, під тягарем часу, вулицею Сніжною, старець рушив у бік Пішої, а там трохи постояв перед воротами і, перехрестившись, увійшов у двір жіночого монастиря.

Матей приходив сюди раз на рік на сповідь, за місяць до Різдва. Високий світлий храм уперся широкими стінами своїми у землю, трохи навіть заступивши уперед, щоб упевненіше стояти. Витончена башточка і видовжені, наче очі східних красунь, отвори, у глибині яких ховалися вікна. Зазвичай він проходив до монастиря, широкими кроками подолавши дворик, і, зупинившись біля дверей, чекав, коли отець вийде до нього. Сьогодні ж іти нікуди не хотілося. Просто стояв біля височенного хреста і дивився на людей. Одні проходили, не підіймаючи голови, інші на мить затримувалися і,

змірявши його поглядом, ішли собі. Він не вслухався, але якби й вслухався, то хтозна, чи розчув би, що саме хотіла сказати огрядна пані у чорній шубі чи невисока жінка у благенькому пальтечку.

Заходили до церкви і чоловіки. Матей зауважив, що чоловіки часто відкашлюються перед тим, як відчинити двері храму. Інші озираються. А деякі виглядають так, ніби самі себе запитують: «А що я тут забув?»

За місяць до Різдва Львів уже випускає із глибоких підземель невловного духа, який наповнює атмосферу міста тим настроєм, що його тут не буває ні до цих передсвяткових і святкових днів, ані опісля них. Крамниці, кав'ярні, ресторації, навіть державні установи змінюються вмить, прибрані ялинковими прикрасами і різнокольоровими гірляндами. Казкові фігурки, малюнки на вітринах – все це надихає якимось чудесним сподіванням дива, яке у звичайні, будні дні, видається геть неймовірним.

Старець Матей схилив голову і заплющив очі: міська суєта трохи втомила його і вивела з рівноваги. За мить легкий дотик до руки змусив його здригнутися: сестра з розпашілим на морозі обличчям. Певно, кудись поспішала, але, зауваживши старця, вирішила привітатися:

– Слава Ісусу Христу.

– Хай Бог благословить, сестро!

Матей повернувся до неї усією своєю великою фігурою.

– Раз на рік, за місяць до Різдва...

Вона дивилася на нього так, як дивляться на казкових персонажів, що часом виходять із лісу і приносять із собою ту таємницю, якої в місті ніколи не вдасться знайти.

– Раз на рік, – усміхнувся, – за місяць до Різдва.

– Отець звільниться за годину, зараз має багато справ...

Здавалося, сестра от-от утече, але щось таки затримувало її: тупцяла на місці і випускала з вуст хмаринки білої пари.

– Я зачекаю, – мовив Матей, задумавшись, куди ж йому подітися аж на цілу годину.

– Зайдіть до нас, сестра-настоятелька пригостить чаєм.

Випити чаю після такої морозяки Матеєві дуже хотілося, але раптом напівпрозора пелена постала перед очима, стало тихо, наче раптом упала ніч. Задзвеніло у вухах від тієї тиші, і щось важке лягло на плечі... Він знав це відчуття. Він знав, коли так стається – тоді раптом світ зникає, і ти чи то посеред міста, чи у полі, чи за столом у гамірному товаристві опиняєшся ніби поза всім, бо в цей час до тебе говорить нечутне в тобі, сама вічність промовляє до тебе.

Сестра трохи почекала на відповідь, а потім кахикнула ніяково і, прошепотівши про чай, пішла собі, зникнувши за одними з дверей, яких тут було так багато, що, здається, за одними з них точно має ховатися таємниця.

Сніг заступив собою і небо, і будівлі навколо, і навіть людей, які під ним не стишували ходи. Він посилився раптово і, здавалося, хтось там, на небі, вигортає великими лопатами усе, що накопичилося ще від минулої зими, аби приготувати місце для нового, яке висипатимуть на голови дітям Божим уже на Різдво.

Сніг ішов тихо. Так, як тоді. Саме так, як тоді... Дрож пробігла тілом і стиснуло в грудях так, ніби вже не вдихне, ніби смерть поклала руку на плече і чекає лише, щоб ти озирнувся. Саме так, як тоді.

Щоразу, як Матей приходив до міста раз на рік, напередодні Різдва, ці спогади зринали в пам'яті і повертали в той день, коли він втратив усе. Йому здавалося, що роки молитов, роки самітництва і покаяння мали б звільнити його від цього страшного привида, але він не зникав. Містичним чином відчинялися небеса – і тихо падав сніг. І з тією білою казкою повертався його жах, і не було від нього порятунку.

Чи Бог не милостивий?! Чи ж Він не прощає людині і найбільшої її помилки?!

Старець стояв посеред монастирського двору і здаля скидався на великий білий стовп, припорошений снігом. Повертатися в той день – як падати в провалля. Як знову і знову роз'ятрювати загоєну рану.

Матей приймав це смиренно, але щоразу ставив собі лише одне питання: чого ж Бог від нього